

BELEIDSPLAN 2016 - 2022

MUSEUM HINDELOOPEN

Inhoudsopgave

	pagina
1. Inleiding	2
2. de historie van het museum	2
2.a. het ontstaan	2
2.b. belangstelling voor de Hindelooper cultuur	3
2.c. de geschiedenis van het Museum Hindeloopen	4
2.d. de verzelfstandiging	5
3. het museum	5
3.a. definitie	5
3.b. missie	6
4. collectiebeleid	6
4.a. collectiebeschrijving	6
4.b. collectieregistratie	7
4.c. behoud en beheer	7
4.d. collectievorming	8
5. publieksbeleid	9
5.a. openstelling en vaste expositie	9
5.b. wisselexposities	9
5.c. kinderactiviteiten	9
5.d. ondersteunen en faciliteren activiteiten vriendenvereniging	10
6. organisatie en financiën	10
6.a. interne organisatie	10
6.b. externe organisatie	10
6.c. personeel	11
6.d. financiën	11
7. promotiebeleid	11
8. de toekomst: de noodzakelijke uitbreiding	12

1. Inleiding

Het beleidsplan van Museum Hindeloopen voor de jaren 2016 - 2022 definieert de huidige stand van zaken en geeft globaal aan waar de prioriteiten van Museum Hindeloopen voor de planperiode liggen.

Ook is het beleidsplan een van de documenten op basis waarvan de herijking van de museumregistratie plaatsvindt.

In tegenstelling tot eerdere plannen ligt de eerste prioriteit niet op het gebied van het collectiebeleid. Museum Hindeloopen heeft op dit terrein een in de afgelopen periode een grote stap voorwaarts gedaan. Ook zijn we ervan overtuigd dat de aandacht voor de ontwikkeling en documentatie van de collectie positief is ingebed in ons museum. Ook de condities, waaronder de collectie wordt bewaard en tentoongesteld, zijn goed te noemen. Dat betekent niet dat op dit terrein pas op de plaats gemaakt wordt. De collectie is ook in een historisch museum een dynamische entiteit en alleen al de instandhouding en bijhouden van de ontwikkeling vraagt een permanente zorg.

Ook de recente privatisering van het museum in heeft zich na aanpassingsmoeilijkheden positief voltrokken. Met behulp van BMC heeft de gemeente Nijefurd de privatisering geëvalueerd en is bereid de financiën bij te stellen. Dit laatste was niet zozeer nodig doordat er sprake was van een kostenstijging, maar doordat bleek dat de gemeente de kosten voor de privatisering onvoldoende in beeld had. Hierdoor werd het museum op een te smalle financiële basis verzelfstandigd. Nadat er zekerheid kwam over de financiële basis, kon de organisatie in 2010 zijn definitieve vorm krijgen.

De grootste aandacht in de komende periode zal uitgaan naar het vergoten van de belangstelling voor het museum. Daarvoor krijgt het marketingbeleid grotere prioriteit. Tegelijkertijd zal opnieuw grote energie gestoken worden in het plan om het museum uit te breiden en daardoor een aantal belemmeringen weg te nemen die de bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van het museum ernstig belemmeren. In de laatste paragraaf zal hierop uitvoerig worden ingegaan.

2. de historie van het museum

2.a. het ontstaan

Op 16 juli 1919 schonken de heer Hidde Nijland en mevrouw Adriana Nijland-Volker uit 's-Gravenhage de gemeente Hindeloopen:

- a. een complete Hindelooper kamer, gemeubileerd, waarvan de betimmering, de meeste meubelen en gebruiksvoorwerpen afkomstig zijn uit Hindeloopen en gegarandeerd antiek zijn, zomede het daarbij behorende antiek porselein en aardewerk;
- b. een verzameling kledingstukken, sitsen en bonten;
- c. een verzameling meubelen, gebruiksvoorwerpen, huisraad, sieraden, enzovoort, alles betrekking hebbende op oud Hindeloopen;
- d. twee, in oud Hindelooper kostuum geklede poppen met alle sieraden, enzovoort, afkomstig van het vroeger Hindelooper museum;
- e. schilderijen, tekeningen, gravures, boeken, enzovoort, betrekking hebbende op Hindeloopen.'

De overwegingen van de gemeente Hindeloopen om de schenking te aanvaarden waren:

- dat alle historiestukken van de gemeente, daterende uit de tijd dat Hindeloopen in bloei verkeerde, waren verdwenen;
- dat de kostbaarheden en sieraden van Hindeloopen zoveel mogelijk in de gemeente zelf bewaard moesten blijven;

- dat de stichting van een museum een belangrijke ondersteuning kon zijn voor de ontwikkeling van Hindeloopen als badplaats, wat voor velen een bron van inkomsten kon opleveren;
- dat het geschenk voor de gemeente een waarde kon hebben, welke met het oog op Hindeloopen als plaats van nijverheid van Hindelooper kunst niet onderschat moest worden.

De doelstelling van de nieuw opgerichte Hidde Nijland Stichting was als volgt omschreven: het zoveel mogelijk verzamelen en bijeenbrengen van goederen en voorwerpen betreffende de Hindelooper volkskunst en historie en wat daarmee in verband staat.

De schenking in 1919 van het echtpaar Nijland omvatte naar schatting 1085 objecten. De collectie van het museum bestaat op 1 januari 2016 uit meer dan 9000 objecten.

2.b. Belangstelling voor de Hindelooper cultuur

In de tweede helft van de 19e eeuw ontstond er een algemeen groeiende interesse in o.a. historie, folklore en ambacht. Hierdoor kwam ook de Hindelooper cultuur in de belangstelling te staan en diverse particulieren en musea legden collecties aan van Hindelooper voorwerpen.

De heer W. Eekhoff, stadsarchivaris en lid van het in 1827 opgerichte Fries Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde, had zich tot taak gesteld de verdwijnende Hindelooper cultuur te bestuderen. Hij nam, samen met de heren S.O. Roosjen en N.D. Kroese, het initiatief het een en ander hierover op schrift te stellen. In 1855 verscheen het boekje: Merkwaardigheden en Taalproeven van Hindeloopen.

Ook schilders van de romantische school, zoals Chr. Bisschop en P.W. Sebes, kwamen naar Hindeloopen om de toen reeds schaars aanwezige oude interieurs op het doek vast te leggen.

De Hindelooper cultuur kreeg nog meer bekendheid door de Historische Tentoonstelling te Leeuwarden, gehouden in 1877 t.g.v. het vijftigjarig bestaan van het Fries Genootschap. Het hoogtepunt van de daar uit geheel Friesland geëxposeerde voorwerpen was een compleet ingerichte Hindelooper kamer. Deze kamer vormde in 1881 de basis voor het latere Fries Museum te Leeuwarden. De aankoop van de Hindelooper kamer was mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van een aantal vooraanstaande Friezen, die het grote belang ervan inzagen.

Op de Wereldtentoonstelling van 1878 te Parijs was eveneens, als onderdeel van de Nederlandse inzending, een Hindelooper kamer te zien. Ook het in 1883 geopende Panopticum te Amsterdam had een Hindelooper kamer met wassen beelden in Hindelooper klederdracht.

In 1885 was op een tentoonstelling in Galerie Oldenzeel te Rotterdam een Hindelooper kamer te bezichtigen. Zo ook in 1888 op de Tentoonstelling van Oude en Nieuwe Kunstnijverheid te 's-Gravenhage.

In Hindeloopen zelf werd in 1888 een museum geopend, het Hindelooper Huis genaamd. Dit was gevestigd in het huidige gebouw Irene en ingericht op initiatief van de heer F. Rinia van Nauta. Om financiële redenen werd de kostbare inboedel reeds tien jaar later in Amsterdam geveild. Het grootste gedeelte ervan werd opgekocht door het Museum für Volkstrachten uit Berlijn. Tijdens de oorlog is een groot deel van deze collectie verloren gegaan.

In Dordrecht was sinds 1896 een Hindelooper kamer voor het publiek te bezichtigen. Deze collectie was het eigendom van de kunstverzamelaar Hidde Nijland en werd in 1919 de basis voor het huidige Hidde Nijland Museum Hindeloopen.

Het Kunstgewerbe Museum uit Düsseldorf bezat sinds 1896 een Hindelooper kamer. Deze kamer is in 1963 weer naar Hindeloopen overgebracht.

Een andere Hindelooper kamer werd in 1904 ingericht in het Germanisches Museum te Neurenberg.

In de 20e eeuw hebben zowel het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem, als het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen en het Fries Museum in Leeuwarden een Hindelooper kamer.

2.c. de geschiedenis van het Museum Hindeloopen

Het Museum Hindeloopen is ontstaan op initiatief van het echtpaar Hidde en Adriana Nijland-Volker. Hidde Nijland, geboren in 1853 te Leeuwarden, was een verwoed kunst- en antiekverzamelaar. Reeds op jonge leeftijd was hij begonnen met het verzamelen van Hindelooper voorwerpen. Zijn collectie groeide zo sterk, dat hij in 1896 in zijn huis in Dordrecht een complete Hindelooper kamer kon inrichten.

Hij bood in 1917 zijn verzameling aan de gemeente Hindeloopen aan, op voorwaarde dat ze tentoongesteld zou worden in het oude stadhuis uit 1683. Na een voorbereiding van twee jaar werd het Museum Hidde Nijland Stichting op 16 juli 1919 geopend. Hiermee werd het een van de oudste musea van Friesland.

De collectie werd tentoongesteld in enkele ruimtes op de eerste verdieping van het gebouw. Van uitbreiding van de collectie was nauwelijks sprake. In 1953 werden enkele stukken aangekocht uit de nalatenschap van de oud-Hindelooper burgemeester, de heer G.F. Avenhorn van Nauta.

De collectie breidde zich achtereenvolgens in 1960/1962 uit met de nalatenschap van de Hindelooper schilder G.S. Huttinga en in 1963/1964 door aankoop van de inventaris van de Hindelooper kamer uit het Kunstgewerbe Museum in Düsseldorf. In 1969 verkreeg het museum een deel van de verzameling volkskunst van de kunsthistoricus en schilder Kaspar Niehaus. In 1977 schonken de erfgenamen van mevrouw J.D.L. Mante-van Slingelandt haar oud-Hindelooper familiebezit aan het museum.

Daarnaast werd de collectie in de loop der jaren steeds omvangrijker door diverse schenkingen, bruiklenen en aankopen.

De eerste veertig jaar leidde het museum een wat sluimerend bestaan. In 1958 werd er voor het eerst een conservator aangesteld. Een jaar later, naar aanleiding van de viering van het veertigjarig bestaan van het museum, ging men over tot een nieuw en actiever museumbeleid, financieel geholpen door de provincie en het rijk.

In het kader van een nieuw nationaal museumbeleid is in 1991 zowel de provinciale als de rijkssubsidie komen te vervallen. Het museum wordt vanaf die tijd geheel gesteund door de gemeente Nijefurd.

Het oude stadhuis bleek veel te klein om de collectie en de woning van de conservator te herbergen. In 1964 werd het museum uitgebreid met een aanbouw, waarin de woning van de conservator en de entreehal werden gesitueerd. Voor een algehele restauratie en de herinrichting van het museumgebouw zelf was het museum in 1970 gesloten. In 1971 werd het museum, dat thans drie verdiepingen in beslag nam, weer voor het publiek geopend.

Het ruimtegebrek was blijvend. In 1982 werd de woonruimte in gebruik genomen als dienstruimte. Hierin kregen het kantoor, het textiel- en prentendepot en een algemeen depot een plaatsje. Om de collectie te beschermen tegen diefstal werd het museum in 1984 voorzien van inbraakalarmering.

In 1990 was het museum alweer toe aan restauratie van de dakbeschotten, kozijnen, muurgedeelten en de zuidmuur. Tevens kreeg de tuin een flinke opknappbeurt. In het museum zelf werd een klimaatbeheersingssysteem aangelegd.

In 2004 is het interieur van het museum verbouwd. Veel vaste vitrines en tussenmuren zijn weggebroken, zodat het museum ruimtelijker is geworden en flexibeler in te delen is. De vertrekken op de begane grond en op de 1^e verdieping zijn opnieuw ingericht. Het museum is tegelijkertijd aangepast aan de geldende brandveiligheidseisen. Een consequentie daarvan was, dat de tweede verdieping voor het publiek moest worden afgesloten. De tuin voor het museum is gerenoveerd en heeft een metamorfose ondergaan tot een open, uitnodigend museumplein met 'buitenvitrines'.

De grote zaal op de 1^e verdieping is in 2005 aangewezen als een officiële trouwlocatie van de gemeente Nijefurd. In 2008 is het schilderijendepot verplaatst naar de geklimatiseerde museumzolder.

2.d. de verzelfstandiging

Tot 1 juli 2008 maakte het Hidde Nijland Museum deel uit van eerst de gemeente Hindeloopen, later de gemeente Nijefurd. Net als vele gemeenten in Nederland kwam de gemeente tot het oordeel dat het exploiteren van een museum niet meer tot de kerntaken van de gemeente behoorde en dat het museum in een private vorm andere en grotere mogelijkheden kreeg zich verder te ontwikkelen.

Het museum ging verder als de Hidde Nijland Stichting – Hindeloopen. In de praktijk wordt voortaan de benaming Museum Hindeloopen gebruikt. Deze naam geeft direct weer dat Hindeloopen, in al zijn verschijningsvormen, de kern is van de tentoongestelde collectie.

De banden met de gemeentelijke overheid, per 1 januari 2011 is dat de gemeente Súdwest-Fryslân waarin Nijefurd is opgegaan, verlopen nu via een viertal lijnen:

- de gemeente subsidieert het museum volgens een regiem, dat is vastgelegd in de subsidieovereenkomst;
- de gemeente is eigenaar van het pand van het museum en verhuurt dit volgens de huurovereenkomst.
- de gemeente is eigenaar van de collectie zoals deze voor het overgrote deel bestond voor het moment van privatiseren en leent deze collectie uit volgens de afgesloten bruikleenovereenkomst.
- het personeel dat voor 1 juli 2008 in dienst was van de gemeente blijft dat en wordt gedetacheerd door de gemeente. Nieuw personeel wordt door het museum rechtstreeks in dienst genomen. Wanneer een gemeentelijke detachering wordt beëindigd, voegt de gemeente de daarmee gepaard gaande personeelskosten over naar de subsidie.

3. Het museum

3.a. definitie

De ICOM¹-definitie van een museum luidt: een museum is een permanente instelling in dienst van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek.

---

¹ International Council Of Museums

Niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, registreert, documenteert en wetenschappelijk onderzoekt, behoudt en presenteert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen.

3.b. missie

De bezoeker van het Museum Hindeloopen de opkomst, de bloei en de ondergang van het 18^e-eeuwse Hindeloopen op een indringende manier laten beleven.

Wij trachten dit doel te bereiken door de bezoeker te verleiden om middenin deze ontwikkeling te gaan staan en te ervaren hoe men leefde en werkte in de gouden eeuw van Hindeloopen. Wij streven ernaar de bezoeker oog te laten krijgen voor de internationale oriëntatie van het stadje en te laten zien welke invloed deze periode vandaag de dag nog op allerlei terreinen heeft, niet alleen in Hindeloopen, maar ook bijvoorbeeld op de wooncultuur in Nederland.

Speerpunten in de presentatie zijn de schilderkunst, de klederdracht en de wooncultuur. Ook aan de Hindelooper ondernemingszin, die gestalte kreeg in de scheepvaart en de visserij, wordt aandacht besteed.

4. het collectiebeleid

4.a. collectiebeschrijving

Het museum is gehuisvest in het oude stadhuis uit 1683. Het pand is een monument. Het museum bestaat uit expositieruimtes voor de vaste opstelling op de begane grond en op de eerste verdieping. Aangebouwd zijn een entreezaal en een bedrijfsgebouwe. Boven het bedrijfsgebouwe en op beide museumzolders bevinden zich de depotruimten.

De collectie wordt tentoongesteld in zes vertrekken, waarvan drie stijlkamers. Op elke verdieping bevinden zich drie vertrekken. In deze vertrekken staan diverse grote en kleine, vaste en losstaande vitrines.

De collectie van het museum bestaat op 1 januari 2016 uit meer dan 9000 objecten.

De collectie van het museum is onder te verdelen in een aantal deelcollecties, te weten:

- beschilderd meubilair, gebruiks- en siervoorwerpen
- sieraden en siervoorwerpen
- Hindelooper kostuum
- interieurtextiel
- textiel
- schilderijen
- prenten en boeken
- scheepvaart en visserij
- aardewerk, porselein en glas
- sier- en gebruiksvoorwerpen
- speelgoed

Van de 5400 objecten, die in de computer zijn geregistreerd, zijn er:

- schenkingen 3892
- aankopen 919
- bruiklenen van de overheid, instellingen of verenigingen 83
- bruiklenen van particulieren 130
- onbekende herkomst 376

Sinds de verzelfstandiging in 2008 zijn 5635 objecten in bruikleen gekregen van de gemeente Nijefurd, thans gemeente Súdwest-Fryslân.

De kerncollectie wordt gevormd door beschilderd meubilair, gebruiks- en siervoorwerpen; het Hindelooper kostuum met bijbehorende sieraden; schilderijen, prenten en siervoorwerpen betreffende Hindeloopen; de afdeling scheepvaart; porselein en wandtegels.

Naar schatting wordt 75% van de objecten permanent geëxposeerd.

4.b. collectieregistratie

De collectie van het museum bestaat op 1 januari 2016 uit 9000 objecten. Hiervan zijn 5400 objecten (= ca. 90%) geregistreerd en opgenomen in het computerprogramma Adlib.

Daarnaast zijn alle objecten geregistreerd in het inventarisboek. Hierin zijn de basisgegevens opgenomen, te weten: inventarisnummer; omschrijving van het object; materiaal; afmetingen; gegevens over de schenker, bruikleengever of over de aankoop en evt. de verzekerde waarde.

De nieuwe aanwinsten worden gefotografeerd en bijgevoegd in de records van Adlib. Van de reeds aanwezige collectie is inmiddels ook een groot gedeelte gefotografeerd. Deze foto's worden geleidelijk ingevoegd in de records van Adlib. De documentatie van de objecten wordt zo goed mogelijk up-to-date gehouden.

Momenteel wordt er onderzoek gedaan naar de Hindelooper beschilderde voorwerpen, zowel 18^e als 20^e-eeuws. Getracht wordt te achterhalen hoeveel schilders er in die tijdvakken werkzaam zijn geweest, hoe ze heetten, wanneer ze gewerkt en geleefd hebben en wat voor werk ze hebben gemaakt.

Van andere objecten worden zoveel mogelijk documentatie verzameld: het verhaal achter het object.

4.c. Behoud en beheer

Er zijn momenteel zes depotruimten in gebruik, verdeeld over het museum pand. In het bedrijfs gedeelte bevindt zich op de eerste verdieping een textieldepot, een prenten- en boekendepot, een aparte 'rollen'kast voor vlakke textiel en een zoldertje. Het zoldertje wordt gebruikt voor opslag van expositiemateriaal.

Boven de entreezaal is een depot voor kleine houten objecten, aardewerk en porselein en metalen voorwerpen.

Op een van beide museumzolders bevindt zich het depot voor het grotere meubilair, de wandtegels en de overige grotere objecten. Tevens staat hier de installatie van de klimaatbeheersing.

Op de andere museumzolder, die tot de verbouwing van 2004 voor het publiek toegankelijk was, staan stellingen waarop de kleinere, 18^e-eeuwse Hindelooper beschilderde gebruiks- en siervoorwerpen staan opgesteld. Dit 'depot' is toegankelijk voor groepjes van max. drie bezoekers, onder begeleiding van een museummedewerker. Boven deze zolder bevindt zich nog een nokzolder, waar Hindelooper wandbetimmeringen, bouwelementen en andere grote, minder waardevolle voorwerpen zijn opgeborgen.

Van de textielcollectie is een gedeelte van de vlakke textiel opgerold en opgeborgen in de speciaal daarvoor vervaardigde 'rollen'kast.

De schilderijencollectie is in 2007 en 2008 geconserveerd en gedeeltelijk gerestaureerd. Tevens is in 2008 een nieuw schilderijendepot met gaasrekken gerealiseerd, waar de schilderijen aan kunnen worden opgehangen. Dit depot bevindt zich in een van de geklimatiseerde museumruimtes.

Circa 150 prenten moeten nog in passe-partout worden gezet. Hiervoor ontbreekt momenteel mankracht.

De beperkte ruimten in aanmerking genomen zijn alle voorwerpen zo goed mogelijk opgeslagen. De bewaaromstandigheden zijn redelijk tot goed te noemen. De depots zijn voorzien van verwarming, ze zijn geïsoleerd, van het daglicht afgesloten en ze worden regelmatig schoongemaakt en gecontroleerd op mogelijke schade.

4.d. collectievorming

Jaarlijks wordt € 1.000 gereserveerd voor aankopen. Wanneer geen besteding plaatsvindt, wordt het niet-bestede bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve collectie. Hetzelfde geldt voor conservering en restauratie. Deze bestemmingsreserve kan met bijdragen uit fondsen en legaten de mix worden van waaruit aankopen kunnen worden gedaan.

Voor verwerving komen die objecten in aanmerking, die in overeenstemming zijn met de doelstelling: objecten betreffende Hindeloopen en zijn inwoners, de Hindelooper woon- en leefcultuur, volkskunst en historie vanaf het vroegste begin tot heden en alles wat daarmee direct in verband staat.

Worden er voorwerpen aangeboden, die niet in de collectie passen, dan wordt er doorverwezen naar collega-musea. Bij schenking van objecten aan het museum worden geen beperkende bepalingen voor expositie of anderszins geaccepteerd.

Bruiklenen worden uitsluitend verstrekt aan instellingen of rechtspersonen, die garanties kunnen bieden t.a.v. beveiliging, licht en klimaat. Het vervoer en de verzekering is voor rekening en verantwoordelijkheid van de bruikleennemer. Er wordt geen huur in rekening gebracht.

De collectie kent enkele lacunes, waarvoor actief naar opvulling wordt gezocht:

- Zo ontbreken er twee grote en een kleine 18^e-eeuwse Hindelooper beschilderde klaptafels (flap-aan-de-wand), een dito keefkastje en een 17^e- of 18^e-eeuws gesneden eikenhouten skreentje. Verder twee Hindelooper haardpoppen: man en vrouw.
- Gestreefd wordt naar een compleet 20^e-eeuws Hindelooper interieur. Hiervoor wordt gericht verzameld.
- Daarnaast wordt getracht een overzicht bijeen te krijgen van zowel het commerciële als het niet-commerciële werk van alle 20^e-eeuwse professionele Hindelooper schilders, inclusief het Hindelooper schilderwerk dat in de dertiger jaren van de 20^e eeuw vervaardigd is t.b.v. de Douwe Egberts geschenkenactie.
- Gezocht wordt naar materiaal t.b.v. de inrichting van een schildersatelier.
- Bij de collectie textiel ontbreekt o.a. het 18^e- en 19^e-eeuwse Hindelooper vrouwen- en mannenondergoed, het kostuum van de pinksterbruid, een rouwfalie, een kaper, mannenjassen, -broeken en -kousen en alle vormen van kinderkostuums. Bovendien kan de collectie sieraden aangevuld worden met o.a. een zilveren voorhoofdsnaald, zilveren knopen voor de wòlhimden (mannenjakken) en drie gouden of zilveren schuifspelden. Ook aan poppen in originele 18^e- of 19^e-eeuwse Hindelooper dracht is behoefte.

- Een maquette van een gedeelte van Hindeloopen in de 18^e eeuw kan een waardevolle uitbreiding van de collectie inhouden. Naast de maquette van de haven van Hindeloopen rond ca. 1930 kan de bezoeker zich zo een betere voorstelling maken van het leven in dit kleine, maar eens zo rijke Zuiderzeestadje.
- Foto's van Hindeloopen in de jaren na de tweede wereldoorlog, waarop m.n. de toenmalige verloedering van de stad goed te zien is, zijn niet in de collectie aanwezig.

5. publieksbeleid

5.a. openstelling en vaste expositie

Museum Hindeloopen is nu geopend van 1 april tot en met 31 oktober gedurende zeven dagen in de week. Deze tijden lopen parallel aan de lengte van het toeristenseizoen in Hindeloopen. Gestreefd wordt naar de organisatie van activiteiten voor groepen in de winterperiode die voldoende body hebben om een bezoek aan het museum als enige activiteit te rechtvaardigen. Voor deze groepen kan het museum in de wintermaanden incidenteel worden opengesteld. De belangstelling van individuele bezoekers is in het winterseizoen te gering om openstelling te rechtvaardigen.

Een filmpresentatie, een kledingpraatje en een rondleiding door het museum zullen minimaal bestanddeel behoren te zijn van een winterarrangement voor groepen. Dit arrangement is in ontwikkeling. Bij de plannen voor het museum in de verdere toekomst wordt ingegaan op de aanpassing die het gebouw zal moeten ondergaan om dit beter te organiseren.

5.b. wissel Exposities

Om een herhaald bezoek aan het museum mogelijk te maken, zal minimaal één jaarlijkse wissel tentoonstelling gehouden worden. De tentoonstelling zal een ondersteunende en aanvullende functie moeten hebben ten opzichte van de vaste collectie.

Meer tentoonstellingen dan een per jaar legt een te grote druk op de personele bezetting. De tentoonstelling moet, gezien het karakter van het museum, immers een behoorlijk niveau hebben. Het overnemen van een tentoonstelling van andere musea of galeries behoort wel tot de mogelijkheden.

Ook wisseling in de presentatie van de vaste collectie wordt in de verdere toekomst nagestreefd. Ook op dit punt vraagt het gebouw aanpassingen om een royelere en daardoor meer geschikte wisseling in de vaste presentatie van decoratieschilderwerk mogelijk te maken.

5.c. kinderactiviteiten

Het behoort tot de kerntaak van het museum om middelbare scholieren en leerlingen van de basisschool in de regio in te voeren in de geschiedenis van hun eigen streek en daarmee de Hindelooper cultuur. Het museum participeert in de daarvoor opgezette verbanden.

In de gemeente Súdwest-Fryslân wordt met de cultuuraanbieders een aanbod gedaan aan de basisscholen.

5.d. ondersteunen en faciliteren activiteiten vriendenvereniging

Het museum ondersteunt en faciliteert de activiteiten van de Vereniging Vrienden Museum Hindeloopen. Op deze wijze kan het museum zijn actieradius vergroten en de belangstelling voor de Hindelooper cultuur vergroten. De activiteiten die worden ondersteund en gefaciliteerd zijn:

- een historische werkgroep. Deze werkgroep initieert en coördineert activiteiten voor amateurhistorici met als gemeenschappelijk interessegebied de Hindelooper cultuur.
- activiteiten voor kinderen in de schoolvakanties;
- lezingen in de wintermaanden;
- activiteiten voor volwassenen zoals verhalenmiddagen/-avonden
- onderhoudswerkzaamheden t.b.v. de collectie.

6. organisatie, personeel en financiën

6.a. interne organisatie

De organisatie van Museum Hindeloopen kent drie componenten:

- een organisatie ten behoeve van de continuïteit van het museum als organisatie;
- een organisatie ten behoeve van de conservering van de collectie;
- een organisatie ten behoeve van de openstelling van het museum voor het publiek.

- ❖ Deze functies dienen in een doordachte interactie met elkaar vervuld te worden. Immers elke functie stelt zijn eigen eisen aan kwaliteit, deskundigheid en kosten. Bij een grotere schaal zou elke component eigenstandig worden ingevuld. Bij een kleinere organisatie moet noodgedwongen stapeling van taken plaatsvinden.

Bij de organisatieopzet van Museum Hindeloopen is de directeur belast met de activiteiten die gericht zijn op de continuïteit van de organisatie. Naast financieel en personeelsbeleid, behoort daartoe het aansturen van de organisatie die gericht is op de openstelling van het museum en alleen daadwerkelijk actief is gedurende het seizoen.

De conservator is belast met alle taken gericht op het conserveren, documenteren en tentoonstellen van de collectie.

Beide worden bij hun taak ondersteund door een secretariael medewerker.

6.b. externe organisatie

Om niet te zeer gevangen te zijn binnen de beperkingen van een kleine organisatie, participeren directeur en/of conservator mee in de verbanden van:

- de Museumfederatie Fryslân. Deze stichting ondersteunt musea in de provincie Fryslân op het gebied van deskundigheidsbevordering en is een collegiaal platform.
- de Stichting Samenwerking Musea Zuidwest Friesland. Dit samenwerkingsverband richt zich primair op de promotie van musea in zuidwest Fryslân. Ook is het een platform van bestuursleden en medewerkers van zeer uiteenlopende musea.

Daarnaast is er contact met de musea die Hindelooper collectiestukken in hun museum exposeren of bewaren.

6.c. personeel

Ten behoeve van een professioneel museaal beheer is de huidige bezetting minimaal:

- directeur 0,2 FTE
- conservator 0,5 FTE
- secretariële ondersteuning 0,6 FTE.

In beginsel zou de koppeling van de functies directeur en conservator tot een beperktere versnippering leiden. Tegelijkertijd zal dan een compromis gesloten moeten worden ten aanzien van de uiteenlopende vaardigheden waarover een directeur/conservator kan beschikken.

De organisatie gericht op de openstelling van het museum bestaat uit:

- 2 professionele baliemedewerkers (totaal 0,8 FTE); 4-5 vrijwillige baliemedewerkers
- schoonmaakbedrijf.

De twee professionele baliemedewerkers zijn noodzakelijk om de openstelling van het museum niet te zeer te laten drukken op de toch al zwaar belaste andere functionarissen.

6.d. financiën

Bij de privatisering in 2008 heeft de gemeente Nijefurd de financiële speelruimte bepaald voor Museum Hindeloopen. Ongewild is daarmee de grens getrokken voor de mate van professionalisering van het museum. In het voorjaar van 2016 heeft de gemeente, op aandringen van het museum, zich hierover opnieuw gebogen. Daarbij is de hulp van BMC ingeroepen. Daarna zijn de grenzen opnieuw vastgesteld. Overigens niet zo ruim als BMC wenselijk achtte. De subsidie werd daarbij vastgesteld op € 105.000,00 per jaar.

Bij de komst van een nieuwe conservator wordt dit bedrag toegevoegd aan de jaarlijkse subsidie.

7. promotiebeleid

Doelstellingen:

- bezoekersaantallen verhogen;
- aantoonbaar opgenomen zijn in de promotieplannen van overheden en andere organisaties;
- aantoonbaar fungeren als kenniscentrum van de geschiedenis van Hindeloopen.

Doelstellingen worden uitgewerkt in de volgende scenario's, maatregelen, interventies of actieplannen:

- Een actuele en voldoende informatieve website in de lucht houden. De website is in het afgelopen jaar totaal vernieuwd. Om de werkzaamheden die hiermee gepaard gaan binnen de perken te houden en tegelijkertijd een goede kwaliteit na te streven, wordt gebruik gemaakt van een content-beheersysteem.
- E-mailnieuwsbrief zal in de komende periode worden ingevoerd, waardoor het museum regelmatig laat zien dat het bestaat. Dit verhoogt het bezoekersaantal. De groei is niet in te schatten echter alle communicatiewetenschappers onderschrijven dat een laten zien dat je er bent en wijzen op activiteiten aantrekt en herinnering doet herleven en een positieve invloed heeft op het aanzetten tot een bezoek. Een nieuwsbrief adresseert vooralsnog eerdere bezoekers, doch heeft ook een uitstralend effect naar de bekendenkring van de ontvanger.
- Persberichten worden bij iedere bijzondere activiteit geschreven. Met name de invloed van de zgn. free publicity moet niet worden onderschat.
- Flyers van Museum Hindeloopen moeten in een brede regio op alle relevante folderpunten liggen.

- De ontwikkeling van de zgn. social media zoals Twitter, Instagram en Facebook worden op de voet gevolgd om te beoordelen of deze een bijdrage kunnen leveren aan de promotie van het museum.
- Links: op alle relevante recreatieve en museale sites verzamelsites van Nederland behoort een link naar Museum Hindeloopen te staan.
- Het museum neemt deel aan netwerken van provincie, gemeente, musea en cultuurhistorische organisaties.

8. de toekomst: noodzakelijke uitbreiding

In eerdere paragrafen is de aanleiding voor de noodzakelijke uitbreiding van het museum incidenteel aan de orde gekomen:

- Er is geen ruimte voor een behoorlijke wisselexpositie, laat staan voor meer wisselexposities wanneer deze kunnen worden overgenomen van andere musea. De vaste collectie die een beeld geeft van de stadshistorie, wordt nu grotendeels ontruimd. Voor een goed beeld van Hindeloopen kan dat eigenlijk niet.
- Er is geen ruimte voor wisselingen bij het tonen van de vaste collectie Hindelooper schilderwerk. Alleen de meest waardevolle en onderscheidende stukken staan tentoongesteld. Het extra belichten van een periode, soort voorwerp of atelier behoort niet tot de mogelijkheden. Alleen ruimte creëren ten koste van de stijlkamers zou een mogelijkheid zijn, doch deze zijn juist een mogelijkheid bij uitstek om klederdracht en Hindelooper schilderwerk op een meer populaire wijze te presenteren. Daaraan afbreuk doen gaat onherroepelijk ten koste van het bezoekersaantal.
- Het museum ontbeert een ruimte waarin het Hindelooper schilderwerk op een meer toegankelijke en minder statische manier wordt tentoongesteld. Het inrichten van een schilders werkplaats zou de bezienswaardigheid van het museum ten goede komen.

Bovenstaande aandachtspunten komen rechtstreeks voort uit eerdere paragrafen van het beleidsplan.

Een verbeterpunt van het museum is de mogelijkheid om groepen te ontvangen. Touroperators organiseren in toenemende mate georganiseerde reizen, doch deze gaan alleen door met een goed bezette touringcar. Op dit moment kunnen slechts 20-30 bezoekers in de hal ontvangen worden. In dezelfde ruimte vindt ook de kaartverkoop plaats en is ook de museumwinkel gevestigd. Het overzicht ter wille van de suppoostfunctie gaat met dit aantal bezoekers in de entreehal helemaal verloren.

Het spreekt vanzelf dat een ontvangstruimte voor groepen met een capaciteit van 50-60 plaatsen een absolute voorwaarde is om een einde te maken aan de huidige conflicterende functies. Na een goede introductie op de bijzonderheid van de collectie door middel van een film en/of een inleiding van een van de (vrijwillige) medewerkers wint het museumbezoek aanzienlijk in waarde.

Ook de mogelijkheid voor het drinken van koffie of thee, door de toename van de kwaliteit van de automaten nu ook mogelijk zonder onverantwoorde kostenstijging, is niet meer dan normaal.

Samenvattend zijn de volgende uitbreidingen voor de toekomst van Museum Hindeloopen essentieel:

- a. nieuwe ruimte voor wisselexposities, waardoor een voldragen wisselexpositie mogelijk wordt en eventueel meer exposities georganiseerd kunnen worden;
- b. meer ruimte voor het Hindelooper schilderwerk waardoor wisseling binnen de vaste opstelling mogelijk wordt;
- c. het creëren van een ruimte voor een schilderwerkplaats waardoor het Hindelooper schilderwerk dynamischer kan worden getoond;

- d. een ruimte voor de ontvangst van groepen met de mogelijkheid voor multimediale presentaties;
- e. toegankelijkheid voor mindervalide bezoekers;
- f. de creatie van een koffiecorner.

Uit onderzoek² onder de museumbezoekers blijkt dat de gemiddelde verblijfsduur van een bezoeker in een museum ca. 80 minuten bedraagt. Alleen de zeer geïnteresseerde bezoeker verblijft deze tijd in ons museum.

Zonder een eigentijdse introductie op het 18^e-eeuwse Hindeloopen en een aanvulling op de presentatie van de collectie ontgaat veel bezoekers teveel van het bijzondere van onze collectie. Een uitgebreidere en meer attractieve presentatie zal de verblijfsduur voor de gemiddelde bezoeker doen toenemen. Bovenstaande veranderingen zijn daarvoor essentieel.

Het hoeft geen betoog, dat de beperkte toegankelijkheid van het museum voor minder valide bezoekers niet meer van deze tijd is. Uit eerder genoemd onderzoek komt ook naar voren dat de helft van het museumbezoek ouder dan 50 jaar is en dat het aandeel van boven 65-jarigen nog stijgt. Ouderen vormen een belangrijk deel van de museumbezoeker. Toegankelijkheid voor hen is niet alleen een morele categorie, doch ook van economisch belang voor een toeristische regio als Hindeloopen en wijde omgeving.

Op dit moment worden de bouwkundige vereisten verkend. Immers ver- en aanbouwen in Hindeloopen stelt hoge eisen. Ook zal de investering voor een ontwerp van een gebouw dat aan bovenstaande eisen voldoet, voor het overgrote deel door subsidies en financiële bijdragen van derden gefinancierd moeten worden. Het museum is niet in staat geweest om na de privatisering voldoende reserves op te bouwen om hieraan substantieel bij te dragen. Het ligt niet voor de hand de rentelasten van een grote investering in de museumexploitatie op te nemen. De verhoogde exploitatielasten van een vernieuwd museum leggen al een groot beslag op de te verwachten extra inkomsten van meer bezoekers. Ook een geringe tariefsverhoging is verantwoord bij een langere potentiële verblijfsduur.

De kansen voor een vernieuwd museum moeten als reëel worden beschouwd. Immers een attractiever Museum Hindeloopen komt de gehele stad en regio ten goede. Al geruime tijd werd, ook door de voormalige gemeente Nijefurd, aan deze uitbreiding gedacht.

Hindeloopen, december 2016
Jelle Brouwer, directeur

---

² L. Ranshuysen 'MuseumMonitor 2007, samenvatting'
Rotterdam: 2008, Onderzoeksbureau Letty Ranshuysen.